

№ 208.

Kalendarzyk tygodniowy:

Czw. św. Prota i Jacka.
Piąt. św. Gwidona W.
Sob. św. Eugenii P.
Niedz. św. Imienia NMP.
Pon. św. Nikodema K.
Wt. św. Eufemii P.
Śr. św. Franciszka.

Wschód słońca godz. 5 m. 26
Zachód słońca godz. 6 m. 27
Dług dnia godz. 13 m. 01
Ubytek dnia godz. 3 m. 44

CENA PRENUMERATY:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięczn. „ „ 50
Odnośnienie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40.
Półrocznie „ 5 „ 76
Zagranicą:
Miesięcznie rb. 1 kop. 10

Redakcja

w Łodzi

ul. Przejazd № 3.
Telefonu № 593

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, społeczny i literacki, ilustrowany.

Czwartek, dnia 11 września 1913 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Hoża № 32; w Pabianicach u p. Teodora Minke
w Zgierzu, w aptece p. Patka.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 1—2-ej po południu

CENY OGŁOSZEN: Nadesłane przed tekstem 50 kop. za wiersz petitowy. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1¹/₂ kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. Artykuły bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne: rękopisów drobnych nie zwraca. Ogłoszenia w tekście 1 rub. za wiersz petitowy. Ogłoszenia, których terminy przypadają w dni świąteczne, drukujemy w przed dzień święta lub po święcie.

Teatr Polski

Dzisiaj o godz.
8 m. 15 w.

„MAŻ z LOTERYI” 2841

W sobotę po południu po cenach najniższych

Zemsta za mur graniczny Al. hr. Fredry

Teatr Popularny

Dzisiaj: Cnotliwa Zuzanna

Jutro: Królowa miliardów

Kupię trociny

w każdej ilości.

Oferaty z podaniem warunków sprzedaży i ceny proszę podać w administr. „Rozwoju”, pod literami „A. A. A.”. 2611

Dr. Jelnicki
powrócił.

2827

Dr. Wacław Bernard, powrócił

Choroby weneryczne, dróg moczowych i skóry.
Spacerowa 40 przy Andrzeja (9—1 i 5—8). 2779

Związek spółek zarobkowych i gospodarczych
w Poznańskim i Prusach Zachodnich.

Rok ubiegły był nader obfity w przeróżne zdarzenia; wojna bałkańska nie pozostała bez skutków na ogólne położenie ekonomiczne w Poznańskim. Ulewne deszcze podczas zniw zeszłorocznych wielkie wyrządziły szkody w dziedzinie naszej rolniczej, o której zwykle mówią: „Gdy rolnikom dobrze, to wszystkim dobrze”. Zwłaszcza w końcu roku ubiegłego okazywał się ciągły brak gotówki, a dyskont banku Rzeszy jeszcze do dziś niezmienny, osiągnął poważną stopę 6 proc. od weksli, a 7 proc. od lombardu. Jednakowoż spółki w Poznańskim na ogół wzięwszy, dobrze przetrwały rok 1912. Zwyżka na poszczególnych kontach nie jest cokolwiek tak wielka, jak w ostatnich latach ubiegłych, lecz świadczy, że pomimo trudności i wyjątkowych warunków, wzrost instytucji tych postępuje.

Liczba spółek powiększyła się z 279 na 289. W roku sprawozdawczym przystąpiło do związku kilkanaście instytucji.

Liczba członków należących do związku, wynosząca 141.401, powiększyła się o 7.240,

podczas gdy w roku poprzednim przyrost członków był wyższy, bo 9,053.

W liczbach przedstawia się położenie spółek naszych w ostatnich latach następująco:

Rok	Kapit. obrotowy	Weksle	Udziałowczy
1909	234,140,096	177,413,642	21,909,831
1910	268,634,300	208,027,652	23,789,266
1911	301,558,641	233,878,405	25,767,233
1912	327,311,451	256,942,077	27,190,754
Rok	Depozyty	Fund. Rezerw.	Banki (pasyw.)
1909	177,333,297	10,892,145	6,029,716
1910	204,612,828	12,318,906	9,170,393
1911	231,007,195	13,695,017	10,070,287
1912	247,664,876	15,535,260	17,315,155

Widzimy z powyższej tabeli podniesienie się konta pasywnego banków przeszło o 7 milionów marek, wyjaśnić więc musimy, że o tę sumę powiększyły się pożyczki spółek u innych banków, świadczy to, że spółki były często w zapotrzebowaniu pieniężnym. Patronat winien bacznie zważać na to, ażeby spółki, o ile możliwości, pracowały własnymi kapitałami, a kredyt w bankach zachowywały sobie na wypadek gwałtownej potrzeby.

Wiemy, że patronat interesuje się rolnikami nader poważnie ze względu na trudną gałąź przedsiębiorstwa i brak odpowiednich zawodowo wykształconych kierowników. Stosunki na tem polu nie są jeszcze uregulowane.

Ceniąc nader ważne zadanie kółek rolniczych w organizacji gospodarczej poznańskiej, musimy na kilka punktów zwrócić uwagę, które wymagają koniecznie naprawy. Udziały w tych spółkach sprzedaży i zakupu produktów rolnych stanowiąc są za niskie. Na 56 rolników tylko 23 posiada przeszło 100 mar. udziału na głowę członka, podczas gdy tylko w 32 wypadkach udziały są znacznie wyższe, gdyż razem wynoszą około 10,000 mar.

Gospodarstwo w kasach oszczędnościowych i bankach prowadzone jest nad wyraz ostrożnie. Na ogólną liczbę 197 spółek pożyczkowych wynoszą straty ogółem tylko 28,895 mar., cyfra nadzwyczaj niska w porównaniu do obrotów.

Inaczej jednakże dzieje się w kółkach rolniczych. Na 56 rolników wynoszą one 113,795 mar.; 11 spółek rolniczych, czyli jedna piąta część zamknęła swoje rachunki bez zysków. Przyczyną tego jest brak fachowych ludzi, spekulacje i nieuczciwości, co może spowodować jeszcze większe straty.

Można być dumnym z tych organizacji i

z zadowoleniem stwierdzić fakt wprost nadzwyczajny, że od samego założenia Związku spółek jeszcze ani jeden deponent, składający swoje oszczędności w spółkach, należących do tych organizacji, nie stracił ani feniga. Niechaj dzieło, zaczęte przez ks. Szamarzewskiego, udoskonalone i rozszerzone przez ks. Wawrzyńską i jego współpracowników, a stojące obecnie pod pieczęcią ks. patrona Adamskiego, nadal oddaje społeczeństwu najlepsze usługi, pomne zasady: narody, które nie umieją pracować i oszczędzać, znikną z powierzchni ziemi.

Corocznie „Związek spółek“ w Poznańskim i w Prusach Zachodnich ogłasza sprawozdanie ze swoich czynności przed ogólnym zebraniem reprezentantów Związku. Obecnie leży przed nami już 41 sprawozdanie, świadczące najlepiej o pożyteczności tej instytucji, która w ciągu lat 40-tu z górą rozwinęła się wspaniale i nadzwyczajnie wydała owoce.

Katastrofa wyprawy podbiegunowej.

Drogą na Paryż nadchodzi wiadomość o losie wyprawy podbiegunowej niemieckiej, która pod komendą kapitana Ritschera wyruszyła na statku „Herzog Ernest“ dnia 6 sierpnia 1912 r. na studia kartograficzne do Szpicbergu, wogóle na badanie okolic podbiegunowych.

Wyprawa ta została zdziśiatkowana przez mrozy i trudy, tak, że z 15 jej, prócz kapitana, członków (10 Niemców, a 5 Norwegów) tylko 8-miu pozbywały w różnych stronach wyprawy ratunkowe, wysłane na pomoc, lub obce statki, które przypadkowo na nich natrafiły. Wjeli pozostanie kalekami na całe życie, jak np. kapitan Ritscher, który odmroził sobie nogi po kolana, tak, że musiano je amputować i teraz chodzi o kulach. Mimo to, objął napowrót komendę „Herzoga Ernesta“, aby odprowadzić go do Norwegii i do Niemiec.

Statek ten, który utkwiał w lodach jeszcze we wrześniu r. z., co było powodem rozproszenia się znacznej części załogi, a temsamem powodem katastrofy, został dynamitem uwolniony z lodów, przez trzecią z rzędu wyprawę na pomoc Ritscherowi i jego towarzyszącom na statku „Hertha“.

Na „Herzogu Ernestie“, w chwili jego uwolnienia były tylko 4 osoby. Reszta, rozproszona po lodach, nie zdołała wrócić do niego, a ogromna większość nie dotarła wogóle do żadnego przytułku i nie została odnaleziona przez wyprawę ratunkową.

Jedną z owych wypraw, czwarta z rzędu, a zorganizowana siłami prywatnymi wyprawa na statek norweskim, „Loevenskjöld“, pod wodzą dziennikarza Larnera, o mało sama nie uległa katastrofie.

W maju tego roku lody pochwyciły statek

„Leovenskoeld“ i zmiędzżyły go zupełnie. Larner z 8-miu norwegami musieli szukać ocalenia w łodziach, które musieli wlec cztery mile po lodach, zanim doszli do morza wolnego.

Dnia 22 lipca wszyscy ruszyli w drogę, i wiosłując, dosięgli „Herzoga Ernesta“, nazajutrz, po uwolnieniu go z lodów.

Uwolniony „Herzog Ernest“ prowadził także poszukiwania zaginionych członków swej wyprawy, ostatecznie musiano się pogodzić z faktem, że jej połowa przepadła bez wieści. „Herzog Ernest“ zawrócił ku Szpicbergom i stanął na kotwicy w zatoce Green-Harbour, gdzie spotkał się z francuską wyprawą geograficzną Jerzego Parmentiera, od którego przychodzą też przytoczone szczegóły.

O ile wyprawa Ritschera powiodła się naukowo, jakie poczyniła badania i jakimi wynikami będzie mogła się pochwalić, czy jej wielkie ofiary nie były bezowocne, o tem będzie można coś powiedzieć dopiero po zawinięciu „Herzoga Ernesta“ do Niemiec.

Zamknięcie kongresu syonistów.

Wczoraj nastąpiło zamknięcie kongresu syonistów, który obradował w Wiedniu przeszło tydzień.

Przed zamknięciem udała się delegacja do ambasadora tureckiego w Wiedniu z memoryalem w sprawie syonizmu. Odpowiedź miała być odczytana na kongresie, lecz to nie nastąpiło. Syoniści woleli jej nie ogłosić. Jedna tylko gazeta żyd. „Mom.200“ zdradza, że „ambasador rzekł, iż zbliżenie się żydów do innych narodów semickich przyniesie dobre rezultaty obu stronom“.

Kongres powziął rezolucję, domagającą się „autonomii narodowej dla żydów na Bałkanach i równouprawnienia żydów w Rumunii“. Rezolucja ta ma być przedstawiona wielkim mocarstwom (sic!).

Do komitetu „rosyjskich“ syonistów wybrani zostali między innymi: Zobotinski, oraz z Warszawy L. Lewite, b. członek zarządu gminy, „wyborcy Jagiełły“, Adam Podłyszewski i Hessel Farbstein, oraz Icek Grynbaum. „Na ostatnim zebraniu tych syonistów — świadczy „Hocefira“ (193) — rozlegał się już prawie wyłącznie język rosyjski“.

Na osobnym zebraniu żydówek w Wiedniu

rej wiodła niejaka Kahanowa, „przewodnicząca związku syońskiego w jednym z większych miast rosyjskich“ (zapewne w Warszawie, tak nazwanej przez litwactwo).

Majątek syonistów wynosi 6.900.000 marek, z czego na skarb narodowy przypada 3.490.000, bank narodowy 3.308.000, komp. anglo-palest. 1.882, bank anglo-palest. 592.000, Tow. palest. 325.000, „Kadem“ 37.000, „Ziemia Izraela“ 118.000, fundusz ofiar pogromów 191.000, instytut palest. 27.000, nakład żyd. 60.000 i gazeta niemiecka „Die Welt“ 20.000 marek.

Jakiś delegat berliński, żydek Frydman, wyraził się na kongresie w Wiedniu niesłychanie lekceważąco o parlamencie wiedeńskim. Była to syońska zapłata za gościnność.

„Dzień kwiatka“ na Szkole Rzemiosł.

Wczoraj, o godz. 8½, wieczorem, w lokalu Stowarzyszenia techników odbyło się zebranie komitetu, organizującego „Dzień kwiatka“ na rzecz Szkoły Rzemiosł przy chrześcijańskim Towarzystwie dobroczynności. Udział w zebraniu wzięli przedstawiciele Resursy rzemieślniczej i cechów oraz Towarzystwa cyklistów warszawskich w Łodzi. Przewodniczył p. Bronisław Chojnowski, zaprosiwszy na asesorów pp. Niteckiego, Bawarskiego i Kapuścińskiego.

P. Buchowski zdał relację ze sprawy zgromadzenia puszek do zbierania ofiar. Ogółem zapewnionych jest około tysiąca puszek blaszanych.

Jako kwiatek do sprzedaży obrano wrzos, który przetknięty będzie przez znaczek papierowy; na znaczku tym w białym polu okolonem zielonymi brzegami, figurować będą emblematy w postaci ekierki i cyrkla.

Upoważnieni do sprzedaży kwiatka panie i panowie, zamiast wstążek opasanych na ramieniu, będą mieli przypięte specjalne znaczki, mianowicie w czerwonym polu okolonem złotymi brzegami figurować będzie złota ekierka i cyrkiel.

„Dzień kwiatka“ oznaczono na 28 b. m.

Dla urozmaicenia „Dnia kwiatka“, po ulicach miasta krążyć będzie wóz reklamowy, odpowiednio udekorowany, z emblematami i godłami rzemieślniczymi; przed wozem postępować będzie orkiestra Resursy rzemieślniczej.

Na parę dni, przed oznaczonym „Dniem

kwiatka“ uproszony specjalnie komitet damski zajmie się zbieraniem ofiar u wybitniejszych firm i instytucyj, które w ten sposób uwolnione będą od udzielania datków pieniężnych w sam „Dzień kwiatka“. Tę samą czynność sprawować będą, obchodząc sklepy w przeddzień „kwiatka“, przewodniczący w dzielnicach.

Centralnym punktem dla zasięgania wszelkich informacyj, dotyczących organizacji „Dnia kwiatka“, ustanowiony został lokal Stowarzyszenia techników (Spacerowa 21, tel. 433).

O rozpoczęciu „Dnia kwiatka“ obwieszcza trąbkami sygnałowemi heroldowie konni, wysłani na miasto po godzinie 7-ej rano.

Na delegatów dzielnicowych, którzy zajmą się organizacją sprzedaży kwiatka, uproszeni zostali: w I-ym i II-gim panie Grzybowska, Starowiczowa i Kokeli, oraz pp. Wagner i Pytłasiński; w III p. Szybiłto; w IV p. Cesarz (lokal dzielnicowy, w którym zgromadzą się pary do sprzedaży kwiatka, ul. Karola № 14); w V-tym p. Dawidczyński; w VI Tow. cyklistów warszawskich w Łodzi (lokal ul. Nawrot № 23) oraz p. Berkhausen; w VII p. Bawarski (Zawadzka 9); w VIII p. Lebioda, Nitecki i Frankowski (Przejazd № 14); w IX p. Bechliński (Średnia № 27); w X p. Kowalski i Olech (jadalnia fabryki Poznańskich); w XI p. Konopka i Kubiak (ul. Średnia 26); w XII i XIII p. Kapuściński i pani Fokczyńska (ul. Spacerowa № 14 na Bałutach); w XIV pp. Józef Borkowski i Antoni Plac (ulica Wysoka № 25 w Widzewie).

Do wzmiankowanych delegatów dzielnicowych winni się zwracać wszyscy, którzy ofiarowali usługi przy sprzedaży kwiatka.

Następne posiedzenie komitetu, organizującego „Dzień kwiatka“, z udziałem delegatów dzielnicowych odbędzie się we wtorek, dnia 16 b. m., o godzinie 8-ej wieczorem w lokalu Stowarzyszenia techników. (a)

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Iścislawa, Jutro Radzimira.

TEATR POLSKI. (Cegielniana nr 63). Dziś „Maż z loteryi“. Początek o godzinie 8 min. 15 wieczorem.

TEATR POPULARNY. (Konstantynowska nr 16). Dziś „Cnotliwa Zuzanna“, operetka Gilberta. Początek o godz. 8 min. 15 wiecz.

— Jutro „Królowa miliardów“. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

MUZEUM NAUKI i SZTUKI (Piotrkowska nr. 91) otwarte codziennie od godz. 4 pp. do 10 wieczorem; a w niedziele i święta od godz. 12 w poł. do 10 wiecz.

3) Śledztwo Matyldy.

(Ciąg dalszy — patrz № 207).

Firmina ogarnęła znowu przerażenie, jednakże tym razem mniej usprawiedliwione. Wybiegł na drugie piętro jednym tchem... W rozdrażnieniu stuknął nerwowo kluczem dookoła zamku... Wreszcie klucz trafił na otwór i wszedł w zamek. Ale Firmin nie mógł otworzyć, bo tak gwałtownie przyciskał klucz, a kiedy już był w pokoju, poobdzierał sobie ze skóry palce, wydzierając klucz ze zamka...

Po zamknięciu wreszcie drzwi nowe niezgrabne ruchy, aby obrócić klucz w zamku na dwa spusty.

Co za rozkosz znaleźć się wreszcie w tej fortecy.

Firmin teraz gratulował sobie, że najął pokój na drugim piętrze! Na pierwszym nie byłby całkiem spokojny!

Teraz trzeba było spojrzeć, co się działo na ulicy, ale naturalnie z pewnemi ostrożnościami.

Firmin zbliżył się cichutko do okna, które było zamknięte i zasłonięte z zewnątrz żaluzjami. Odkręcił haczyk możliwie jaknajciszej i spojrzął poprzez szczeliny żaluzji.

Najpierw doznał rozczarowania: nie było nikogo na skrzyżowaniu ulic.

Teraz, kiedy go dzieliły od niebezpieczeństwa dwa piętra i dwoje drzwi silnych, nie byłoby mu nieprzyjemne oglądanie swoich prześladowców, doprowadzonych do bezsilności, podobnie jak ludzie co się napawają widokiem dzikich zwierząt, zamkniętych za silnemi kratami.

Stanowczo przygoda była niezupełna... Miał zamiar już cofnąć się, trochę zawiedziony, gdy nagle postyszał szmer głosów stłumionych... Potem nagle krzyk, krzyk rozdzierający, jak po przedniej nocy... Głos, który wołał, był może tym razem mniej silny, mniej przenikliwy, jednak odnajdował w nim ten akcent prawdziwego bólu, który go tak głęboko wzruszył nocy poprzedzającej.

Cienie, cała grupa cieni, przebyła płacyk. Na tem małym rozdrożu był tylko jeden nędzny płomień gazowy, którego latarnia bezwzajemnie miała jedną z szyb stłuczoną, gdyż motyl płomienia trzepotał się, zmiatany wiatrem i bardzo tylko nędznie oświetlał otoczenie.

Cienie uciekające zniknęły całkiem a Firmin miał zupełne wrażenie, że na placu nie pozostał nikt, gdy nagle zdawało mu się, że słyszy z ulicy coś w rodzaju szeptu... Ale dopiero po pewnej chwili szept ten stał się wyraźniejszy i można było rozpoznać w nim coś jakby skargę, jakby jęk słaby.

Wiatr słabnął powoli; wraz z nim zmniejszało się migotanie płomyczka gazowego. Firminowi zdawało się, że widzi na trotuarze plamę gęstego cienia, który się nieco poruszał. Wydawało mu się także, iż jęk z tej strony go dochodził.

Był tam ktoś, jakaś istota ludzka w potrzebie, Firmin był tego pewien... Jakaś potrzeba nieprzemierzona przyjscia z pomocą tej ofierze ogarnęła nagle tego tchórza.

Niewątpliwie było poważne niebezpieczeństwo w zejściu na ulicę, zwłaszcza, że przebiegając badawczemi oczami ciemność otaczającą, Firmin sądził, że na rogu jednej z ulic spostrzeża jakiś cień czatujący...

A nadto trzeba było zejść na dół, zażądać od odzwiernego, aby pociągnął znowu za sznurek otwierający bramę, czego odzwierny nie zro-

zumiałby zupełnie; bardziej, niżli możliwość niebezpieczeństwa, powstrzymywała zrazu Firmina obawa przed obudzeniem odzwiernego... Następnie powiedział sobie, że obowiązek nie pozwala mu zatrzymać się przed tą wątpliwą przeszkodą. To szaleństwo troszczyć się o sen odzwiernego, kiedy w grę wchodzi życie istoty ludzkiej!.. Na dworze jęk nie ustawał. Firmin włożył do kieszeni starodawny pugnał, który mu służył za rozcinacz do papieru i otworzył bez wahania te nieocenione drzwi swego pokoju, które na pięć minut przedtem z takim uszczęśliwieniem za sobą zamykał.

Zeszedł po schodach mechanicznie, nie myśląc o tem, co znajdzie na dole.

— Sznurek! Sznurek! Sznurek! — trzeba było bębnić w szyby łoży odzwiernego. Firmin zadawał sobie pytanie: co za homeryczną rozmowę będzie musiał przebyć ze swym odzwiernym... gdy nagle, całkiem po prostu, brama się otwarła!.. Ten biedny odzwierny był zanadto zaspany, aby być zdolnym do jakiegokolwiek wybuchu gniewu.

Tym razem Firmin dobrze pilnował się przed zatrzaśnięciem bramy za sobą: bezpieczniej było nie zależeć od tego upartego śpiocha.

Przeszedł w poprzek ulicy i poszedł prosto ku chodnikowi, gdzie zauważył cień jęczący, a podczas tego ukradkiem rzucał okiem w stronę rogu ulicy, gdzie zdawało mu się, że widział na czatach drugi cień, większy od tamtego; ale zdał sobie wnet sprawę, że to był nieszkodliwy cień latarni. To rozczarowanie nie było mu przykre zanadto. Ten błąd nie zmniejszał dzielności jego odważnego czynu, skoro groźba tego cienia, zanim doszedł, czem był w istocie, nie zatrzymała go.

(d. c. n.)

KRONIKA.

(d) **Odnowienie kościoła.** Ministerium spraw wewnętrznych zatwierdziło kosztorys odnowienia zewnętrznego kościoła św. Krzyża, w wysokości 12,715 rubli.

Na poczet tej sumy 3,715 rubli wyasygnowane będą z funduszków kościelnych, do których przelane zostały zapisy testamentowe na ten cel ś. p. Juliusza Kunitzera i Maryanny Muszałowskiej, pozostałe zaś 9 tys. rb. zebrane zostaną drogą składek obowiązkowych z parafian posiadających realności, a to na mocy rozkładu zatwierdzonego przez ministerium.

(—) **Prawo prasowe.** Rada ministrów uchwaliła dziś wnieść do Dumy państwowej projekt prawa prasowego, przerobiony stosownie do wskazówek prezesa rady ministrów.

(—) **Budżety.** Rząd wniósł do Dumy państwowej budżet ministerium oświaty na r. p. W budżecie tym wydatki obliczono w porównaniu z r. b. o 18,891,107 rb. więcej. Kredyt na szkoły początkowe powiększono o 13,577,954 rb., na wyższe szkoły początkowe—o 2,035,517 rb., na średnie zakłady naukowe—o 1,939,130 rb., na wyższe zakłady naukowe—o 441,566 rb.

(—) **Walka ze strajkami.** Do rady zjazdów przedstawicieli przemysłu i handlu napływać zaczęły odpowiedzi od poszczególnych organizacyj handlowo-przemysłowych na zapytanie, czy pożądana jest organizacja specjalna do walki ze strajkami.

Większość organizacyj przemysłowych uważa projekt utworzenia tow. ubezpieczeń od strajków za rzecz bardzo pożyteczną i potrzebną. W sprawie tej ma być zwołany specjalny zjazd przemysłowców.

(—) **Kasy chorych.** Ministerium handlu i przemysłu oblicza, że w d. 14 sierpnia w okresie organizacji znajdowało się 1047 kas chorych czyli 30% ogólnej ilości, jaka ma być otwarta w całym państwie.

Najwięcej kas organizuje się w kijowskim okręgu przemysłowym (234). Ogółem powstać ma 3,042 kasy.

(d) **Spis ludności.** Władze tutejsze otrzymały od gubernatora okólnik ministerium spraw wewnętrznych w sprawie projektowanego na r. 1915 ogólnopństwowego spisu ludności.

Nakazując przystąpienie do prac przygotowawczych ministerium zaleca, aby do czasu sporządzenia spisu tego nie pozwalano na żadne spisy prywatne, urządzane przez miasta.

Zakaz ten uzasadniono tem, że częste dokonywanie spisu ludności nabiera w oczach mieszkańców znamion zjawiska powszechnego, co odbić się może niekorzystnie na przygotowywanym spisie powszechnym.

(a) **Nowy okólnik.** Główny zarząd rolnictwa zawiadomił władze gubernialne piotrkowskie, że przy staraniach zarządu Towarzystwa popierania rękodzielniczego przemysłu w Królestwie Polskim o utworzenie naukowo-poglądowych warsztatów we wszelkich gałęziach przemysłu rękodzielniczego. W pewnych miejscowościach gubernatorzy niewłaściwie żądają od wspomnianego towarzystwa utworzenia przedtem w danej gubernii oddziału tegoż towarzystwa.

Tenże okólnik wyjaśnia dalej, że zgodnie z § 3 ustawy wzmiankowanego towarzystwa, działalność jego rozciąga się na całe Królestwo Polskie, wobec czego władze nie mają zasady odmawiania towarzystwu zakładania naukowo-poglądowych warsztatów, kursów i szkół dla drobnego przemysłu i rękodziel.

Gubernator piotrkowski powyższy okólnik przestał do wiadomości i zastosowania w razie potrzeby władzom administracyjnym m. Łodzi.

(d) **O gospodarkę na kolejach.** Koleje tutejsze otrzymały zawiadomienie od głównego zarządu kolei, że gospodarka w warsztatach kolejowych prowadzona jest źle i nieprawidłowo.

W celu osiągnięcia lepszych wyników pracy w warsztatach, zarząd poleca, aby istniejące na kolejach warsztaty podzielone były według specjalności.

W jednym będą wykonywane tylko naprawy kół, w innych — osi, jeszcze w innych ma być obrabiane tylko drzewo i t. d.

Pozatem zarząd poleca starać się o dobrych majstrów.

(a) **Wybór nadrabina.** Wczoraj w nocy ukończone zostały wybory nadrabina łódzkiego. Z ogólnej liczby 2,900 zapisanych na listę mających prawo głosu, stawilo się 2,485.

Po obliczeniu kartek wyborczych okazało się, że największą liczbę głosów, bo 1284 otrzymał rabin radomski Lejzer Trajstman, po nim miał 1073 głosy rabin kaliski, Lipszyc.

Wyniki wyborów ogłosił o godz. 11-ej w nocy prezydent m. Łodzi p. Pieńkowski.

W ten sposób nadrabinem łódzkim wybrany został ponownie Trajstman, którego poprzedni wybór został unieważniony.

(h) **Z budownictwa.** Tegoroczny sezon budowlany przedsiębiorcy budowlani jak również i majstrowie murarscy uważają za słaby.

Po latach gorączkowych nastąpiło lato ospałe. Poważniejszych robót jest zaledwie parę, reszta to przeróbki, roboty drobne.

Rok przyszły zapowiada się również słabo.

(h) **Nowe bruki.** Pośpiesznie układany jest nowy bruk na ul. Piotrkowskiej w dwóch punktach od Nowego Rynku do ulicy Zawadzkiej i od Głównej do Pustej. Jeszcze w tym roku mają być ułożone nowe bruki na ul. Piotrkowskiej do Zielonej i od Głównej do Karola. Burty rynsztoków zabrukowane są kostką granitową, starannie, aby były wytrzymalsze.

Roboty te będą skończone nie prędzej, jak na listopad.

(x) **W szkole muzycznej** przy Towarzystwie imienia Szopena (Piotrkowska 108) kierownictwo klasy dramatycznej po wyjeździe p. A. Bednarczyka objął dyrektor teatru polskiego i popularnego p. Bolesławski.

Zapisy do klasy tej, jak również do klas śpiewu solowego, fortepianu, skrzypiec, wiolonczeli, instrumentów dętych i przedmiotów teoretycznych przyjmuje kancelarya szkoły codziennie od 12—2 i od 4—8.

(h) **Z parku Staszycy.** Po zamknięciu wystawy w parku Staszycy trawniki skopano, a następnie zasiano łubin, który urósł prawie na łokieć wysokości.

Obecnie, po skończeniu koncertów przez orkiestrę p. Sielskiego, łubin przekopują, aby z wiosną zasiał trawę.

Dowiadujemy się, że miasto chce nabyć od Resursy rzemieślniczej muszlę, w której grywała orkiestra. Muszla posiada wyborną akustykę.

(x) **Zabawa taneczna.** W nadchodzącą sobotę 13 b. m. odbędzie się w sali „Domu Ludowego“ przy ul. Przejazd nr. 34 zabawa taneczna dla członków Stow. robotników chrześcijańskich oraz ich rodzin.

Początek o godz. 8 wieczorem.

(a) **Z Piotrkowa.** Ordynatorem etatowym więzienia w Piotrkowie mianowany został dr. Warszawski.

(a) **Rewizja jatek rzeźniczych.** Władze policyjne dokonały rewizji jatek rzeźniczych w obrębie I i II cyrkułu policyjnego.

Na podstawie rewizji tej 16 właścicieli jatek pociągnięto do odpowiedzialności za ujawnione nieporządki pod względem sanitarnym.

(a) **Zamknięcie piekarni.** Komisja techniczno-sanitarna, dokonawszy oględzin piekarni Fajwla Markowicza i Ebla Kalmowicza, przy ulicy Nowo-Aleksandryjskiej nr. 32, urządzonej w prawej oficynie domu, uznała, iż nie odpowiada ona wcale warunkom technicznym i obowiązującym przepisom sanitarnym, wobec czego poleciła piekarnię zamknąć.

(a) **Plany zatwierdzone.** Wydział budowlany rządu gubernialnego piotrkowskiego zatwierdził plany na budowę następujące: Jana Frankowskiego — na składy i stajnie przy ul. Wólczanńskiej nr. 143; Augusta Tartowskiego — na 4-piętrowy dom murywany i nadbudówki, przy zbiegu ulic Długiej i Miłsza nr. 113; Fiszela Faja — na piętrową murywaną oficynę i zabudowania gospodarcze, przy ul. Aleksandrowskiej nr. 26; Henocha Bergera — na murywany 4-piętrowy dom mieszkalny i także oficynę, przy ul. Przejazd nr. 55; Nucha Brandwajmana — na 5-piętrowy dom murywany mieszkalny i piętrową przybudówkę od tegoż domu, przy ul. Cegielnianej nr. 28; Aleksandra Holcgrebera — na 2-piętrowy budynek, przeznaczony na pralnie, przy ul. Podrzecznej nr. 7; J. Gielrubina — na murywany dom piętrowy mieszkalny, dwie także oficyny i 2-piętrowe zabudowania gospodarcze, przy ul. Magistrackiej nr. 10; Kopelmana — na murywany 4-piętrowy dom mieszkalny, oraz także oficynę; piętrowe zabudowania gospodarcze, przy ul. Ludwika nr. 15; Feliksa Domagal-

skiego — na murywany 5-piętrowy dom mieszkalny, oraz zabudowania gospodarcze, przy ul. Gazowej nr. 5; Tow. Łódzkiej kolei elektr. — na murywany piętrowy dom przy ul. Tramwajowej nr. 1355a Antoniego Pietrzaka — na murywany 2-piętrowy dom mieszkalny, oraz piętrowe zabudowania gospodarcze przy ul. Nowo-Cmentarnej nr. 12; E. Trilinga — na piętrową murywaną oficynę, oraz zabudowania gospodarcze przy ulicy Wierzbowej nr. 20.

(a) **Bazar.** Przedsiębiorca Zalma Wolle zwrócił się do władzy gubernialnej z prośbą o pozwolenie na wybudowanie przy ul. Wolborskiej nr. 9/219 gmachu parterowego na pomieszczenie 13 sklepów do sprzedaży różnych towarów. Delegowana z ramienia magistratu komisja techniczno-sanitarna uznała miejscowość pod budowę za odpowiednią, postawiła jednak warunek, aby: 1) w projektowanych sklepach nie odbywała się sprzedaż mięsa, ale tylko towarów lokciowych, gаланteryjnych i kolonialnych i 2) aby żyd. Tow. dobroczynności oddała na rzecz miasta część ulicy Wschodniej, przylegającej do terytorium, gdzie urządzone być mają sklepy.

(a) **Zajście.** Wczoraj, około godz. 2 po południu, widownią burzliwego zajścia było terytorium około domu nr. 57 przy ul. Piotrkowskiej, gdzie prowadzono roboty około przebudowy gmachu Banku ryskiego. Według opowiadań świadków kilku robotników murarskich, pracujących na rusztowaniu, zaczęto obrzucać wapnem i gródkami ziemi przechodniów. Z pośród tych ostatnich kilku zaczęto obrzucać murarzy wymiastami. Wmieszało się w tę sprawę paru robotników, zajętych przy budowie Grand-Hotelu. Gdy murarze zeszli z rusztowania, rozpoczęła się kłótnia, a następnie formalna bójka z przechodniami, wśród których przeważali żydzi. Poszwankowani zaczęli krzyczeć i wołać o pomoc. Przed domem nr. 57 zaległ tłum ciekawych. Przejeżdżający podówczas tranwajem pomocnik komisarza 4-go cyrkułu, p. Iwanow, zauważywszy zbiegowisko, wyskoczył z wagonu i wezwawszy strażników policyjnych, rozpedził tłumy. Uczestników bójki zapędzono na dziedziniec domu nr. 57, gdzie kilka osób z publiczności wskazało głównych sprawców zajścia. 7 robotników aresztowano i odprowadzono do cyrkułu. W sprawie tej zarządzono śledztwo.

(p) **Przy pracy.** W fabryce przy ul. Miłsza nr. 55 Elżbieta Brzozowska, robotnica, lat 44, pracując przy maszynie, doznała okaleczenia głowy i pęknięcia arteryi. Pomocy udzielił jej lekarz Pogotowia.

*

(a) **Odczyty w Zgierzu.** Znany prelegent, p. Eugeniusz Sokołowski, uzyskał pozwolenie gubernatora piotrkowskiego na wygłoszenie w Zgierzu odczytów na tematy: 1) „Fryderyk II, król pruski“ (1740, 1786), 2) „Demon potęgi“ i 3) „Szczęśliwa Anglia“.

(a) **Piekarnie w Zgierzu.** Komisja techniczno-sanitarna, która od szeregu dni dokonywała oględzin piekarni w Zgierzu, stwierdziła, iż kilka z nich prowadzonych jest niezgodnie z przepisami sanitarnymi. Właściciele tych piekarni, w myśl polecenia komisji, mają w ciągu dwóch tygodni doprowadzić swoje zakłady do należytego porządku, w przeciwnym razie zostaną pociągnięci do odpowiedzialności sądowej.

(a) **Z Pabianie.** Wobec porzucenia pracy przez robotników fabryki braci Stejn, żądających między innymi wydalenia robotników żydów, w liczbie sześciu, administracja fabryki na miejsce strajkujących rozpoczęła przyjmowanie tylko robotników żydów.

— Zarząd fabryki „Aurbach i Siennicki“ obniżył płacę zarobkową o 20 proc., wobec czego wszyscy robotnicy zastrajkowali.

(a) **Zamknięcie zakładu kąpielowego.** Władze policyjne wykrywszy nieporządki, zamknęły żydowskie kąpiele rytualne w Pabianicach.

(a) **Tyfus brzuszny.** W Nowosolnej, w domu Krysztofa Bendera, zachorowały na tyfus brzuszny trzy osoby. Na miejsce epidemii wyjechał lekarz powiatowy.

(a) **Pożar z podpalenia.** W nocy z niedzieli na poniedziałek bież. tygodnia we wsi Bujnice pod Gorzkowicami, stacji kolei warsz.-wiedeńskiej, szerzył się groźny pożar. Ogień powstał w stodole wójta, Antoniego Słezaka, skąd przeniół się na szereg innych stodół. Ogółem spłonęło 8 stodół, napełnionych tegorocznymi zbiorami. Straty wynoszą zgorą 10 tys. rb.

Jak stwierdzono, pożar wynikł z podpalenia. Akcję ratunkową niosły strażnice ochotnicze z Kamińska i z Gorzkowic.

(a) **Burza.** W środę ubiegłego tygodnia nad okolicą Kamińska przeciągnęła burza, podczas której spadła ulewa, równająca się prawie oberwanii chmury, tak iż łąki i niżej położone pola uprawne znalazły się w jednej chwili pod wodą, gdyż koryta rzeczek i wszelkich odpływów nie były w stanie pomieścić wielkich potoków wody. Ulewa ta wyrządziła rolnikom znaczne szkody.

W czasie tej burzy w kol. Aleksandrów, w pobliżu zagrody W. Trześniaka piorun uderzył w małą krzewinkę i zabił całe stado kur.

(a) **Echa pożaru.** Według ostatecznego obliczenia pożar, który wynikł w nocy z piątku na sobotę ub. tygodnia w nieruchomości Ludwika Fogelsanga w Konstantynowie, spowodował strat w budynkach ubezpieczonych 2790 rb., w nieubezpieczonych — 450. Dzierżawcy tkalni mechanicznej, Jasmanowi, spalili się warsztaty w liczbie 15, transmisja i maszyny pomocnicze, przedstawiające wartość 1,600 rb., oraz 40 sztuk towaru gotowego, wartości 8,000 rb. Ogółem straty wynoszą 12,840 rb.

(a) **Pożar w okolicy.** Onegdaj we wsi Antoniew Sikawa, gm. Nowosolna, w zabudowaniach Józefa Lewego spaliła się stodoła, ubezpieczona na sumę 250 rb. Zboża spaliło się za 200 rb. Przyczyna pożaru niewiadoma.

Z OSTATNIEJ CHWILI.

Pożar fabryki.

Dziś o godz. 12 i pół po południu w Konstantynowie wynikł groźny pożar w zabudowaniach fabrycznych Walfisza i Hanftwurcia; przy ulicy Wielki Rynek.

Wobec spóźnionej akcji ratunkowej spalił się doszczętnie 3 piętrowy gmach starej farbiarni i przędzalni, zatrudniającej paraset robotników.

O godz. 1-ej po południu płomień przeniosł się na nowy gmach fabryczny, w pobliżu położony.

Straty wynoszą około pół miliona rubli.

Oczekiwany jest przyjazd straży ogniowej ochotniczej z Łodzi. (a)

S Z T U K A.

(x) **Teatr polski.** Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Dziś we czwartek po raz pierwszy znakomita komedia Ride Johnson Joamy p. t. „Mąż z loteryi“, która cieszyła się nadzwyczajnym powodzeniem na wszystkich scenach stołecznych, a ostatnio w warszawskiej farsie rządowej.

Obsadę stanowią pp. Różańska, Solska, Pieńkowska, Chrzanowska, Romowicz, Senowski, Jarszewski, Puchalski, Jabłoński. Reżyseruje p. Bogusiński.

W sobotę po południu po cenach najniższych (wszystkie krzesła po 30 kop., balkony i amfiteatr po 20 kop.) znakomita komedia w 5 aktach A. hr. Fredry p. t. „Zemsta za mur graniczny“. Bilety sprzedają się w cukierni Ulrichsa.

(x) **Teatr popularny.** Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Dziś po raz pierwszy w tym sezonie wznowiona zostanie prześlizczna i tryskająca iście francuskim humorem operetka w 3 aktach J. Gilberta p. t. „Cnotliwa Zuzanna“ z p. Rogińska w roli tytułowej.

Dodać należy, że w „Cnotliwej Zuzannie“ wystąpi dzisiaj po raz pierwszy nowozaangażowany śpiewak—tenor p. Piotr Kozłowski.

Jutro po raz drugi grana będzie pełna werwy i humoru operetka „Królowa miliardów“.

W sobotę po południu po cenach najniższych opera Moniuszki „Halka“, która na czas dłuższy zejdzie potem z afisza.

W sobotę wieczorem po raz pierwszy „Hrabia Luxemburg“ operetka w 3 aktach Lehara.

Z WARSZAWY.

* W oczekiwaniu ks. Arcybiskupa.

Ks. arcybiskup Kakowski wyjechał wczoraj z Lowrany i jutro przybędzie do Częstochowy, skąd podąży w dalszą drogę do Warszawy.

W Kolużkach (granica archidiecezji) arcybiskup powitany zostanie przez miejscowe duchowieństwo, poczem zatrzyma się w Skierniewicach, gdzie również oczekiwać nań będzie duchowieństwo. W Grodzisku powita arcybiskupa kapituła warszawska i łowicka.

Po przybyciu do Warszawy arcybiskup zainstaluje się w odnowionej siedzibie arcybiskupiej przy ul. Miodowej, a w niedzielę odbędzie ingres do katedry św. Jana. Przygotowania do ingresu są już w toku.

* Zjazd naczelników dyrekcji naukowych.

Wczoraj zakończyły się w Warszawie obrady naczelników dyrekcji naukowych w Królestwie Polskiem. Obrady zjazdu poświęcone były różnym sprawom, związanym z nauczaniem początkowym. Głównie zastanawiano się nad przeprowadzeniem sieci szkolnej.

* Na sanatorium w Rudce.

Na prośbę komitetu sanatorium dla suchotników w Rudce, magistrat uchwalił przyznać rzeczonemu sanatorium, na pokrycie jego niedoboru, wynoszącego przeszło 7,629 rb., zapomogę w sumie 3,000 rb., sumę tę wnieść do budżetu miejskiego na rok 1914.

Z LITWY I RUSI.

O kościół dla maryawitów w Wilnie. Duchowny maryawicki Tulaba, zwrócił się do wileńskiej rady miejskiej z prośbą o udzielenie placu pod budowę kościoła. Rada uchyliła tę prośbę, gdyż maryawitów jest zaledwie kilku. Tulaba prosił o wstawiennictwo gubernatora, który uczynił odpowiednią propozycję. Ale i wówczas rada również odmówiła. Gubernator tedy orzekł, że uchwała rady rozmija się z interesami części mieszkańców i zgłosił do ministerium wniosek przymusowego wyznaczenia dla maryawitów gruntu miejskiego.

Z prasy litewskiej. Uwzględniając wznrastające stale wśród litwinów czytelnictwo, dwa wileńskie czasopisma, wychodzące dotąd 3 razy tygodniowo postanowiły zamienić się na dzienniki: „Viltis“ od dnia 14 października r. b. i „Lietuvos Zinios“ od Nowego Roku.

Z dzielnic polskich.

Z KRAKOWA. Jubileusz red. Franciszka Hovorki. Jak donoszą dzienniki krakowskie, bankiet jubileuszowy ku uczczeniu 35-letniej działalności redaktora Franciszka Hovorki z Pragi, znanego przyjaciela polaków i Polski, odbędzie się w niedzielę, dnia 14 b. m., o godz. 8-ej wieczorem, w salonach Koła artystyczno-literackiego i Klubu prawników.

Nagły zgon podczas zwiedzania salin. W sobotę podczas zwiedzania salin w Wieliczce zmarł nagle na udar sercowy st. radca budownictwa w ministerium robót publicznych, inż. Baudisch z Wiednia.

Samobójstwo. W Krakowie popełnił samobójstwo wystrzałem z rewolweru jeden z najwybitniejszych adwokatów tamtejszych, dr. Tadeusz Iskrzycki. Powodem samobójstwa rozstrój nerwowy. Poza pracą zawodową, dr. Iskrzycki zajmował się sprawą krakowskiego zagłębia węglowego i dzięki temu stał się wybitnym znawcą stosunków górniczych.

ZE LWOWA. Zjazd śpiewaków. Od 18 do 20 października r. b. odbędzie się we Lwowie zjazd śpiewaków polskich. Dotychczas nadeszły setki zgłoszeń. Zapowiedziano koncert w katedrze. Ma być wykonany utwór Sołtysa „Śluby Jana Kazimierza“. Podczas zjazdu ma być utworzony Związek śpiewaków polskich.

Straszna tragedia rodzinna. Przed kilku dniami we wsi Wroców, obok Suhej Woli, Elżbieta z Ruckich Misiak, lat 28, powiesiła dwoje swoich dzieci: Zbigniewa 5 lat liczącego i Irene 2-letnią, a następnie odebrała sobie życie przez powieszenie. Rozpaczliwy krok ten uczyniła zdaje się skutkiem tego, że mąż jej Bronisław Misiak, dwukrotnie aresztowany w Krakowie i we Lwowie pod zarzutem szpiegostwa, wydany został z granic państwa austriackiego. Misiak pochodzi z Królestwa Polskiego.

Instalacja ks. arcyb. Simona.

W ubiegły poniedziałek odbyła się uroczysta instalacja ks. arcyb. Simona na probostwo kościoła N. Maryi P. w Krakowie.

Nabożeństwo uroczyste odbyło się w obecności przedstawicieli władz miejskich i rządowych. Cesarza jako kolatora, reprezentował delegat namiestnictwa Fedorowicz. Kazanie wygłosił ks. kanonik Wądołny, poczem przemówił serdecznie witany przez dziesiątki tysięcy ludu, nowy proboszcz-arcybiskup.

Przemówienie to, w którym oświadczył, że pragnie, po latach tułaczki, pracować wśród rodaków, wywołało głębokie wrażenie. Z powodu uroczystości nadeszło na ręce arcybiskupa mnóstwo depeesz. Między innymi, nadeszła de-

pesze wszyscy biskupi polscy, dalej namiestnik Galicji, przedstawiciele władz, duchowieństwo wszystkich dyecezyj itd.

W niedzielę ks. arcybiskup Simon pojechał do Bronowic, należących do parafii Maryackiej. Arcypasterza witały, przy wystawianych na jego cześć bramach tryumfalnych, tysiące włościan, powóz zaś otaczała banderya krakusów konnych.

ECHA ZATONIĘCIA STEROWCA „L. I.“

(Tel. „Rozwoju“).

Hamburg 10 września.

Kapitan parowca „Orion“, który był naoczny świadkiem katastrofy z balonem „L. I.“, opowiada, iż jeszcze o godz. 6 m. 25 wiecz. widział statek powietrzny i podziwiał jego lot wspaniały, zaś w 10 min. później spostrzegł, iż balon raptownie spada. Katastrofa nastąpiła w odległości 16 mil od Helgolandu. „Orion“ całą siłą pary udał się na miejsce wypadku i zdążył uratować z 22 osób załogi balonu tylko siedem.

Załoga sterowca była dlatego tak liczna, że miała dokonać ćwiczenia wojennego, polegającego na trzymaniu się przez 30 godzin poza obrębem strażów, t. j. na wysokości 1300 do 1500 metrów.

Skutkiem znacznie oziębionego powietrza i wielogodzinnej już podróży balon stracił 2400 metrów kubicznych gazu, a jednocześnie obciążenie 23 osobami musiało spowodować katastrofę.

Z braku siły nośnej ster poziomy odmówił posłuszeństwa i balon z szybkością 20 — 22 metrów na sekundę runął w przepaść. Monte-rzy stojący przy silnikach, wskoczyli do morza, znajdujący się zaś w gondolach, nie przeczuwając grozy położenia, wszyscy udusili się w chwili, kiedy gondola zanurzyła się w wodzie, a ciężkie rusztowanie balonu wpechnęło ją tem gwałtowniej w przepaść morską.

Dokładna lista ofiar brzmi jak następuje: Kapitan-porucznik Hanne (dowódca sterowca), kapitan korwety Metzinger, dowódca morskiego oddziału lotniczego, nadporucznik von Malzahn, inżynier Wehner, nadsternik Zimmerman, podoficerowie Bahlke, Kirschner, Bansner, Menge, Mueller, Lutz, Starosiek (polak?), Bruder, Adam i ślusarz, którego nazwiska jeszcze nie stwierdzono, ogółem 15 ofiar.

Wczoraj rano morze wyrzuciło na brzeg pod Kukshaven zwłoki dwóch wyższych oficerów, ofiar katastrofy balonu „L. I.“

Łódź torpedowa, która pośpieszyła na miejsce katastrofy, w celu wydobycia z morza ofiar, powróciła dziś rano do portu bez zwłok. Balon spoczywa na dnie morza. Potrzebni będą nurkowie w celu wydostania z głębin balonu wraz z kabiną, w której znajduje się reszta załogi.

TELEGRAMY.

Demonstracja przeciw Austrii.

RZYM, 10 września. (wł.) Przed konsulem austriackim zamierzano urządzić manifestację przeciw Austrii. Policja przy pomocy oddziału wojska zdołała jednak rozpedzić tłum, zanim przyszło do poważnych starc. Aresztowano 120 osób.

Pożyczka serbska.

PETERSBURG, 10 września. (wł.) Serbia zaciągnęła pożyczkę u bankierów paryskich w kwocie ćwierć miliarda franków.

Kłamliwa wiadomość.

BERLIN, 10 września. (wł.) Tutejsza ambasada turecka oświadcza, że wiadomości o walkach w Adryanopolu i o poranieniu Enver-beja są nieprawdziwe. Enver-bej znajdował się w tym czasie u rodziny w Konstantynopolu.

Zaginiony patriarcha.

BUDAPESZT, 10 września. (wł.) Komisarz rządowy, Jovanowicz, wyraża przekonanie, iż pa-

tryarcha Bogdanowicz padł ofiarą zbrodni politycznej i że zwłoki wrzucono następnie do rzeki Aache. Twierdzą też, że patryarcha nie był w ostatnich czasach zupełnie normalny, o czym świadczyłyby między innymi to, że patryarcha, którego roczny dochód wynosił przeszło 1,200,000 koron, zamieszkał w Bad Gastein w trzeciorzędym hotelu.

Katastrofa kolejowa.

BIAŁOGROD, 10 września. (wł.) Na dworcu kolejowym w Skoplje zderzyły się dwa pociągi osobowe; 8 osób zabitych, 36 ciężko rannych. Wśród nich kilku oficerów serbskiego sztabu generalnego.

Zderzenie wagonów.

TYFLIS, 10 września. (wł.) W pobliżu Bajdaku na linii Karskiej od pociągu wojskowego oderwało się kilka wagonów, które wpadły następnie na pozostałe wagony. Z pośród żołnierzy 3 zostało ciężko rannych, a 6—lżej.

Pożar w Majorenhofie.

RYGA, 10 września. (P.) W miejscowości kąpielowej Majorenhof wynikł pożar. Ogień szybko ogarnął znaczną przestrzeń. Spalił się hotel, ogród koncertowy, kinematograf i 20 domów z halami targowemi. Przybyła pomoc z Rygi. Walkę z rozszalałym żywiołem utrudnia brak wody. Pożoga szerzy się.

Wypadek z balonem.

NIŻNY NOWOGRÓD, 10 września. (P.) Na jarmarku podczas wznoszenia się balon wskutek silnego wiatru został rzucony na przewodniki telegraficzne. Aeronauta Drewnicki spadł, odnosząc silne obrażenia.

Japonia i Chiny.

PARYŻ, 10 września. (wł.) Z Tokio donoszą, że Japonia zażąda od Chin tytułem rekompensaty za zabicie trzech japończyków w Nankinie znacznych koncesyj w dolinie rzeki Jang-tse, z których korzystać ma również Anglia.

Z ostatniej chwili.

Zagrożone rokowania.

Sofia, 11 września. (wł.) Wbrew wiadomościom, jakoby rokowania bułgarsko-tureckie przybrały pomyślny obrót, jest pewnym, że znajdują się one na drodze do ostatecznego rozbitcia. Żądania tureckie są tak wielkie, iż na wiadomość o nich ludność bułgarską ogarnęło wzburzenie, z którym rząd musi się poważnie liczyć.

Odezwa do ludności albańskiej.

Valona, 11 września. (wł.) Rząd grecki wydał do ludności albańskiej, zamieszkałej na tych terytoriach, których przynależność nie została jeszcze ustalona, odezwę, aby nie opuszczano starych siedzib, dopóki komisja graniczna nie ukończy ostatecznie swej pracy.

Przeciwko bułgarom.

Konstantynopol, 11 września. (wł.) Delegaci rządu prowizorycznego w Gilimidzi przybyli tu wczoraj. Oświadczyli oni wobec przedstawicieli prasy, że raczej zgina, niż oddadzą pięć ziemi bułgarom. Delegatów przyjmował wczoraj wielki wazyr, a następnie złożyli oni wizyty ambasadorom wielkich mocarstw i przedstawili im swoje żądania.

Zmiany w dyplomacji.

Wiedeń, 11 września. (wł.) W kołach politycznych obiega pogłoska, że poseł austriacki w Białogrodzie hr. Urgon ma być odwołany i mianowany posłem w Bukareszcie, na miejsce Fürstenberga, przeniesionego do Petersburga.

Cholera w Budapeszcie.

Budapeszt, 11 września. (wł.) Po wykryciu cholery w Budapeszcie, nadchodzą wiadomości o dalszych wypadkach zarazy w mieście i okolicy. Znowu zmarło tu jedno dziecko na cholere. W okolicy skonstatowano wypadki podejrzane u 10 osób, wobec czego zarządzono badania bakteriologiczne, które wykryły w wydzielinach chorych obecność laseczników.

Choroba ex-sultana.

Konstantynopol, 11 września. (wł.) Eks-sultan Abdul Hamid zachorował niebezpiecznie. Lekarze zwątpili w możliwość wyzdrowienia. Katastrofa zdaje się być nieunikniona.

Ułaskawienie Tarnowskiej.

Medyolan, 11 września. (wł.) Donoszą tu, że bohaterka głośnego procesu o zamordowanie hr. Komorowskiego, hr. Tarnowska, została ułaskawiona i będzie niebawem wypuszczona na wolność.

Cenne wykopalisko.

Rzym, 11 września. (wł.) Dzięki starannemu i umiejętnemu prowadzeniu robót przy wykopaliskach Pompei, odnaleziono w głębi 7 metrów fort starorzemiejskiej twierdzy Pompei, w którym znajduje się mnóstwo niezmiernie cennych zabytków starorzemiejskich.

Echa zatonięcia „L. I”.

Helgołand, 11 września. (wł.) Orkan na morzu Północnym trwa bezustannie, pomimo to jednak nie zaniechano zabiegów koło wydobywania gondoli zatopionego balonu „LI”. Dotychczas wydobyto 8 ciał.

Paryż, 11 września. (wł.) Poincare wysłał na wieść o ostatniej katastrofie, jaka spotkała balon „LI”, telegram kondolencyjny do cesarza niemieckiego.

Pechowo „Zeppelin”.

Lipsk' 11 września. (wł.) Balony Zeppelina stale i konsekwentnie przesładuje los. Wczoraj, w chwili, kiedy 150 żołnierzy usiłowało wtoczyć do hangaru balon „Z. V”, zerwał się nagle sil-

Rzym, d. 11 września 1913.

Telegrama

Teatr „Oaza” Łódź.

Ostatnie arcydzieło kinemat.

?

(2,800 metr.)

wysłane. Cena 30,000 lirów.

2847

SAYOIA-FILM.

ny wicher, tak, że żołnierze nie byli w stanie utrzymać olbrzyma.

Wielka katastrofa zdawała się być nieunikniona, a jeżeli nie dosięgła tak wysokiego stopnia, to tylko dzięki przytomności oficera dozoru żołnierzy, który w ostatniej chwili wydał rozkaz puszczenia lin. Wszakże 4 żołnierzy nie zdążyło dość szybko wykonać rozkazu, skutkiem czego zostali porwani przez unoszący się balon. Jednemu z nich udało się okrócić sobie koło ciała linę i w ten sposób uratować się od niechybnej śmierci, drugiego zdołano wciągnąć do gondoli, pozostali zaś 2 spadli z wysokości 150 metrów i ponieśli śmierć na miejscu.

Katastrofa lotnicza.

Berno, (Szwajcarya), 11 września. (wł.) Po ważnej katastrofie uległ lotnik wojenny szwajcarski Bieder. Miał on wykonać podczas manewrów lot wywiadowczy, gdy nagle nastąpiła gęsta mgła, w której lotnik stracił zupełnie orientację i nie spostrzegł się, że jest nad miastem Bernem. Wobec wyczerpanych zapasów benzyny, Bieder widział się zmuszonym wylądować, ponieważ jednak mgła nie zmniejszyła się, nie mógł wybrać dogodnego miejsca i natrafił na słup telegraficzny. Aparat skutkiem zderzenia i upadku został doszczętnie strzaskany, lotnik zaś doznał silnego wstrząśnienia mózgu.

Mobilizacja Chin.

Londyn, 11 września. (wł.) Z Pekinu donoszą, że rząd chiński odrzucił żądania japońskie. Równocześnie władze chińskie ogłosiły częściową mobilizację wojska chińskiego.

W dniu 12-ym b. m. t. j. w piątek r. b. jako w rocznicę śmierci

ś. p. Bronisławy Pagowskiej

odprawione zostanie żałobne nabożeństwo w kościele św. Krzyża o godz. 10-ej rano, na które zaprasza

Rodzina.

0086

ś. † p.

IGNACY SZONERT

Ekspedytor st. Łódź Kaliska drogi żel. W.-W.

opatrzone św. Sakramentami, zmarł dnia 10-go września 1913 roku, przeżywszy lat 47.

Pograżeni w głębokim smutku żona, synowie, bracia, siostry, szwagrowie i rodzina zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych na żałobne nabożeństwo, odbyć się mające w piątek, 12 b. m., o godzinie 9¹/₂, rano w kościele św. Krzyża, oraz na wyprowadzenie zwłok z mieszkania ze stacyi towarowej przy ulicy Benedykta, tegoż dnia o godzinie 4¹/₂, po południu na Stary cmentarz katolicki.

5102

ś. † p.

MARYA I voto WAGNER, II voto SZUBERT, urodzona JEGER

po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzone św. Sakramentami, zmarła dnia 10-go b. m. w Rudzie Pabianickiej, przeżywszy lat 82.

Wyprowadzenie zwłok nastąpi w piątek, 12 września o godz. 2-iej po poł. z Rudy Pabianickiej na Stary cmentarz katolicki w Łodzi. Msza żałobna za spójność duszy odbędzie się w kościele św. Krzyża w sobotę o godz. 10 rano. Na smutne te obrzędy zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych

5098

SYN I SYNOWA.

Zdolny agent

z rutyną handlową, potrzebny zaraz do artykułu elektrotechnicznego; Kwalifikacje techniczne niewymagane, pensja i prowizja rb. 150 miesięcznie. Oferty pod „Samodzielny” do Biura Ogłoszeń F. Z. Popławskiej, Marszałkowska 91 w Warszawie. 2835

Tabela wygranych.

Wczoraj, jako w drugim dniu ciągnięcia 2-ej klasy 201-ej loteryi klasycznej Królestwa Polskiego główne wygrane i stawki padły na następujące numery:

Rb. 4,000 na № 19201.
 Rb. 2,000 na № 12825.
 Rb. 1,500 na № 12552.
 Rb. 400 na №№ 12610, 15289.
 Po rb. 150 na №№: 6594 6796 7926 8884 10058 12256 12536 13548 14588 16840 17479.
 Po rb. 60 na №№: 1061 1960 2062 2587 3006 3604 4175 4209 4449 4985 6104 7474 8170 8652 9011 9548 9727 9731 9845 10158 10797 11086 11294 11821 12105 12495 13317 13661 16785 17226 17378 18359 18950 19126 20268 23000.
 Po rb. 45 wygrały numery:
 82 133 69 82 85 460 533 44 78 607 85 725 69 881 962.
 1044 48 66 162 265 361 413 37 565 86 686 725 61 862
 886 90 925 45 70.
 2025 39 115 81 204 430 57 73 550 679 96 749 70
 843 74 959 86.
 3026 74 104 16 62 256 59 340 51 68 437 507 16 31
 44 90 593 655 95 730 67 95 808 48 907 36.
 4016 25 111 47 48 78 94 258 59 82 92 319 416 17 60
 602 03 22 28 50 726 32 71 86 834 44 88 967 74 90.
 5117 54 64 201 49 57 67 69 75 95 415 60 90 548 90
 681 738 62 99 855 91 95 953 72.
 6195 212 16 29 45 87 99 326 65 442 501 13 54 621
 639 44 56 65 774 910 76 87.

7004 22 55 60 115 62 68 212 78 321 57 71 90 455
 527 64 567 73 656 61 89 781 95 856.
 3097 119 51 67 94 362 68 86 90 421 53 71 506 51
 597 604 20 38 44 46 845 49 55 77 81 959 71.
 9029 69 75 87 99 151 52 215 48 349 57 75 428 47
 452 510 30 49 77 642 76 781 813 62 942 59 67.
 10049 74 103 17 43 92 217 35 56 65 86 341 422 590
 687 97 720 27 29 48 53 991.
 11025 127 75 217 28 30 91 508 32 62 408 15 39 74
 514 41 558 613 14 95 864 67 942.
 12003 09 74 85 167 80 276 92 366 69 83 417 79 596
 661 711 44 804 08 70 944 85.
 13003 62 115 56 62 246 306 64 424 50 38 48 59 67
 19 48 724 28 52 37 77 91 809 29 45 48 72 904 22 37.
 14055 135 77 201 17 25 56 69 324 52 78 87 405 25
 450 60 86 87 90 506 31 44 645 94 95 734 51 89 91 95
 825 915 33 43.
 15004 13 24 35 59 65 80 89 91 95 105 202 75 332 45
 362 96 461 517 26 32 44 622 50 66 94 762 937 48 76.
 16017 22 53 112 13 17 212 22 69 506 25 470 95 625
 637 40 46 84 727 80 96 947 51 66 95 96.
 17011 57 68 127 203 24 48 70 411 43 842 52 92
 974 80.
 18009 35 55 195 230 77 316 74 99 407 41 55 65 75
 765 971 78.
 19073 99 115 34 65 66 98 208 67 99 336 502 16 32
 642 77 95 781 813 50 64 78 906 30 89.
 20054 48 117 86 200 39 310 12 38 67 416 89 555
 614 701 15 22 32 45 84 824 85 904 34.
 21284 370 530 55 81 620 94 761 89 802 906 72 82.
 22081 178 84 90 256 334 63 80 402 21 44 58 70 75
 45 50 605 04 47 849 97 905 17.
 23043 50 71 187 256 311 25 41 47 436.

W-nym P. P. Przełożonym i Nauczycielom
 polecamy nasz nowootworzony
 Skład i pracownię
 Pomocy naukowych
 G. Konopnicki i S-ka, Warszawa

Widok 23. — Tel. 21-27. — Widok 23.

Dr. B. REJT

Średnia 5. Tel. 33-79.

Sp. choroby skórne, włosów, weneryczne moczopłciowe i kosmetyka lekarska. Leczenie syphilisu salvarsanem Ehrlich-Hata 606 i 914 (wśródzylmie). Leczenie elektrycznością: elektrolyza (usuwanie szpecących włosów) i oświetlenie kanału (uretrostropia). Godziny przyjęć: W czasie letnich miesięcy tylko od 10-ej do 8-ej po południu, w niedziele od 10-ej do 2-ej. Dla W. Pań: osobna poczekalnia. 1281

Na liczne żądanie Sz. Mieszkańców okolicy ulicy Dzielnej otworzyliśmy

Sklep 13-ty

przy ulicy Dzielnej № 25.

Warszawskie Ziemiańskie
 Towarzystwo Mleczarskie.

Dziś i jutro po raz ostatni tylko w CASINIE
 2 serya

FANTOMAS

przeciw detektywowi Jouve. (Największy bandyta świata).

Niebywały dramat detektywów w 4-ch wielkich częściach.

DROBNE OGŁOSZENIA.

AAAAAA Ekonomia firma chrześcijańska Łódź Piotrkowska nr. 173. Jedyną źródło najkorzystniejszego nabywania mebli nowych i używanych. Duży wybór kredensów stołów, krzesel, szaf, biurka, bibliotek, otoman, luster, łóżek, bielizniarek i t. d. Kupować najlepiej tylko w ekonomii ul. Piotrkowska 175. 8185-10-4

AIAIA! Rutynowana nauczycielka freblanka poszukuje towarzystwa do wspólnej nauki dla 7 letniego chłopczyka. Widzewska 147-38 od 5-7. 8261-3cs-2

AIAIA! Na godziny: profesorka, nauczycielki; angielski, francuski, niemiecki, freblanka, lektorki, poleca biuro Adamowiczowej ul. Piotrkowska 103. 2795-3wc-3

Artysta malarz Ludwik Jankowski przeniósł pracownię na ul. Piotrkowską 240. Przyjmuje zamówienia. Specjalność portrety. 7819-6*-6

Atrament szkolny najlepiej kupić w głównym składzie Gliniskiego ul. Mikołajewska nr. 54. 7915-10-9

Ai Poszukuję mieszkania, zlożonego z 3 do 4 pokoi i kuchni w pobliżu ul. Przejazd Zgłoszenia pod „Z. W.” w adm. Rozwoju. 8044-6-6

A Sprzedam zaraz bardzo tanio szafy, otomane, biurko, bibliotekę, lustra, kredens, stół, krzesła, łóżka, materace, bielizniarkę lustrzaną, umywalnię, szafki nocne, szafkę kawalerską, lampy, obrazy, słupy, etażerkę, gramofon, maszyny, drobiazgi. Karola 8-10. 8184-10-4

A Meble z kilku pokojów mało używane wyprzedam zaraz bardzo tanio wyjeżdżając Zawadzka 38-1 z domu chrześcijańskiego. 8301-2-2

Angielską skórę i różne towary lokciowe najlepiej kupić w fabryce i Tkackiego Związku Roboczego w Łodzi Zarzewska nr. 87. 7536-10sc-6

A Otomana 20 rubli, łóżka szafę sprzedam ul. Piotrkowska 120-35. 8353-1

Bardzo mało używana otomana pluszowa do sprzedania Konstantynowska 26-4. 8235-2*-2

Baczność! Ostrzegamy wszystkich że prawdziwą „skórę angielską” i gotowe spodnie które można nosić 5 lat dostać tylko ul. Piotrkowska 145 m. 34 Robotnikom ustępstwo, handlującym duży rabat. 8415-5spes-1

Bielizniarkę, szafę, otomanę, biurko sprzedam Gubernatorska 20 m. 44. 8303-3-2

Do odebrania pudeł biały z czarnymi uszami Przędzalniana 101 w piekarni. 8219-3-3

Do różnych robót potrzebni są ludzie kawalerzy i dziewczynki kantor służby Piotrkowska nr. 69. 8108-4wcp-3

Dla felczera dobry interes sklep pod rezurem obok apteki. Wiadomość ul. Aleksandrowska nr. 37 u gospodarza. 8423-3sc-1

Do Piątku potrzebni są czeladzie krawieccy chrześcijanie. Zgłoszenia listowne F. Rudnicki w Piątku. 8441-3-1

Dubeltówka bezkurkowa „Sancer” cal. 12, strzały wyśmienne, wraz z futerałem do sprzedania Kamienna 22 m. 8. Objeździe można pomiędzy 6-7 w. lub 12-1 w południe. 8428-1

Domowa nauczycielka (dyplom Rosyanka prawosławna) poszukuje lekcji w szkole lub prywatnych zna języki francuski i niemiecki. Oferty dla „M. M. № 25”. 7857-3cs-3

Dom tanio do sprzedania Nowo-Marysińska 8. 8209-3-3

Do wynajęcia sklepy Widzewska 107 róg Nawrot. 8254-3-3

Do sprzedania dom frontowy z oficyną i ładny ogród owocowy Zgierz Konstantynowska 15.

Do sprzedania prawie nowy garniturek do salonu z powodu wyjazdu Dzielna 40 m. 1 handlarze wyłączeni. 8238-3

Krawcowa poszukuje szycia w domu prywatnym. Oferty w „Rozwoju” F. P. 8100-3wc-3

Inteligentnej współpracownicy, znającej gospodarstwo, z małym kapitałem poszukuję do pensjonatu. Oferty dla „Wspólniczki”. 8150-3*-2

Inteligentna wdowa młoda pragnie przyjąć miejsce gospodyni u samotnego i również może się zająć dziećmi posiada świadectwa. Wiadomość Passaż Meyera nr. 11 m. 5. 8458-1

Kredens, dwa łóżka z materacami i lampa wisząca, tanio do sprzedania Mikołajewska 46 m. 10. 8432-3-1

Każdy interes sprzedać kupić wogóle co kto ma, daje wspólnikom kapitały lokuje na dobrą hypotekę tam się poszukuje piwiarni dobrej Wólczajska 61 Kotarski. 8434-1

Korespondent niemiecko-polski rutynowany, równocześnie jako pomocnik buchaltera potrzebny. Świadectwa, referencye, oferty sub „Biegły” w adm. Rozwoju 8213-2c-2

Kupię maszynkę używaną do karbowania falban, oraz szafkę wystawową. Zgłaszać Mikołajewska 27 m. 4. 8206-3cs-2

Łóżka żelazne, naczynia kuchenne. Ceny najniższe na raty Mikołajewska 25. 8193-3wc3

Młoda osoba poszukuje miejsca do samotnego ul. Konstantynowska nr. 40. Wiadomość: 8273-3-2

Muzyki udzielam (fortepian) Patent Konserwatorium Warszawskiego Średnia 30 m. 7 od 10 do 12 i od 7 wieczorem. 8433-3sw-1

Młody człowiek, ukończywszy Akademię Handlową w Wiedniu, poszukuje posady praktykanta handlowego w biurze lub fabryce. Łaskawe oferty pod T. K. w Rozwoju. 8436-2s-1

Magieli do sprzedania nowy tanio byle zaraz Przejazd 66.

Młoda osoba milej powierzonej chowności poszukuje jakiegokolwiek posady język polski, rosyjski, łaskawe oferty Bałuty Spacerowa nr. 7 Synkowska.

Nauczycielka z praktyką poszukuje posady w szkole początkowej. Wiadomość: ulica Główna № 38, m. 14, II piętro.

Okuwacze (anszlegierzy) na lepszą budowlaną robotę mogą się zgłosić Długa 162 u Risz. Buhle. 8123-3*-3

Od 1 października do wynajęcia dwa sklepy i frontowe mieszkanie dwa pokoje z kuchnią, balkon na pierwszym piętrze. Wiadomość Przejazd 59 u stróża.

Oddam mieszkanie za korepetycje 9-letniej pensjonarki ul. Przejazd 14 magazyn kapeluszy. 8419-1

Oddam na własność chłopczyka 3-tygodniowego Lipowa nr. 40 m. 27. 8284-2-2

Teatr

Jeszcze tylko 2 dni, nieodwołalnie dziś i jutro!

Olbrymia tragedia w 7-miu częściach (2,500 metrów długości) podług arcydzieła Alfreda Bulwera.

OSTATNIE DNI POMPEJI

Początek przedstawienia o godzinie 4, 6, 8 i 10 wiecz. — Ceny miejsc od 40 kop. Dzieci i uczniowie płacą połowę. Pierwsze przedstawienie po cenach zwyczajnych. Passe-partout i bilety ulgowe nieważne. Orkiestra symfoniczna składająca się z 15 osób. 2845

potrzebna zaraz dziewczyna lub kobieta umiejąca gotować do służby. Wiadomość w administr. „Rozwoju“.

potrzebni przywoźci chłopcy do nauki Dzielna 29 zakład tapicerski. 8547-3sw-1

potrzebny ślusarz na wodociąg i starsi chłopcy do praktyki Kulczuk Karola 7. 8352-1

potrzebny uczeń chrześcijanin 2-letnią praktyką detaliczną i dobrem świadectwem do składu aptecznego Średnia 29. 8350

potrzebny terminator do stolarni Zachodnia 51. 8310-2-1

potrzebne zdolne panny do ubierania kapeluszy Przejazd nr. 14. 8554-1

potrzebna przywoźca służąca do wszystkiego ul. Przejazd nr. 14 wiadomość w sklepie kapeluszy. 8555-1

potrzebna prasowaczka Benedykta nr. 35. 8416-2-1

piwiarnia z warsztatem rzeźniczym do sprzedania z powodu choroby tanio Widzewska nr. 227. 8426-1

piwiarnia do sprzedania zabezpieczona zaraz z powodu wyjazdu ul. Krucza nr. 6. 8431-3-1

potrzebni czeladzie krawiecy Przędzalnia nr. 56. 8414-2-1

pralnia chemiczna do sprzedania zaraz Średnia 20. 8442-3-1

palacz ślusarz, stangret, długoletnie świadectwa potrzebni Nowa 5 (róg Przejazd). 8444-1

pokój zaraz do wynajęcia umebłowany ul. Skłodowa 21-14 (obok kolei). 8445-4ss-1

potrzebni chłopcy do terminu ul. Główna nr. 56, ślusarnia. 8318-2-1

pokój umebłowany z całodziennym utrzymaniem do wynajęcia. Dzielna nr. 40, m. 1.

praktykant handlowy z 2-3 kl. wykształceniem potrzebny zaraz. Oferty składać do firmy I. Rozenblum Nowy-Rynek nr. 6. 8208-3-5

potrzebny zdolny subiekt fryzjerski na stałą pomoc Zakątna nr. 68. 8249-3-3

potrzebna prasowaczka na drobniarstwo i grubszą ul. Targowa nr. 56. 8254-3-2

piekarnia do wynajęcia Zawadzka 9 (Baluty). 8209-3-3

piekarnia do wynajęcia z powodu służby wojskowej Suwalska nr. 35. 8287-3-2

potrzebne wypracykowane panny do pracowni sukien i zdolne podręczne Nowy-Rynek 5. 8506-3cs-2

potrzebny jest chłopiec który umie pisać i czytać po rosyjsku polsku i niemiecku Łąkowa 22. 8508-2-2

potrzebny chłopiec do zakładu zegarmistrzowskiego i żeby znał robotę. Wiadomość ulica Rzgowska nr. 46. 8266-5-2

potrzebna do składu aptecznego kasyerka ul. Średnia 29. 8260-2-2

pokój frontowy z elekt. oświetleniem przy rodzinie do wynajęcia Przejazd 51, m. 10 III. 7956-2c-2

potrzebny podręczny krawiec na męską robotę. Andrzejka nr. 15 m. 37. 8252-2*-2

pokój umebłowany do wynajęcia zaraz Konstanyńska 26-4 I piętro front. 8236-2*-2

Rutynowana pianistka przyjmuje zaproszenia na bale, wieczorki i t. d. Pańska 15 m. 25 także lekcyje. 7974-6wcs-5

Sklep z pokojem do wynajęcia od 1 października Rozwadowska 16. 8055-5sc-3

Sklep rzeźniczy w dobrym punkcie zaraz do sprzedania ul. Wodna nr. 24. 8288-4-2

Sklep do sprzedania niedrogi komorne 200 rubli Widzewska 105. 8504-3cs-2

Sklep duży rogowy wartości 2500 rb., sprzedam za 100 rb. także urządzenie i sklepu, Zgierska 95 w sklepie. 8513-3-1

Sklep rzeźniczy do sprzedania z powodu zmiany interesu ul. Aleksandrowska nr. 69. 8349

Stróż oraz stangret wyjazdowy bezdzietni trzeźwi potrzebni Benedykta 88. 8543-3-1

Sklep kolonialno-dystrybucyjny w każdym razie do sprzedania z powodu zmiany interesu w dobrym punkcie, lokal, sklep z pokojem 150 rb. ul. Aleksandrowska nr. 94. 8424-1

Subiekt branży winno-kolonialnej poszukuje posady. Łaska i oferty w adm. Rozwoju dla „Subiekta“. 8429-3-1

Sprzedam gospodarstwo, z powodu starości, wiadomość u stróża ul. Piotrkowska nr. 281. 8443-3-1

Sklep do sprzedania tanio z powodu choroby żony Skłodowa nr. 34. 8285-3-2

Sklep kolonialny duży, dający tygodniowo 500 rb. sprzedam zaraz z powodu choroby żony i wyjazdu. Wiadomość Rzgowska nr. 5 w składzie litewskich wędlin. 8276-4-2

Sprzedam narzędzia rzeźnicze również sklepowe urządzenia bajecznie tanio powód wyjazd Zgierska 114. 8262-3cs-2

Sklep kolonialno-dystrybucyjny w dobrym punkcie do sprzedania z powodu zmiany w rodzinie tanio ul. Franciszkańska nr. 13. 8256-3-3

Są do sprzedania 2 magle baro dzo tanio z powodu śmierci Zielona nr. 57 w sklepie. 8435-3-1

Udzielam lekcyi i korepetycyi ceny przystępne Orla 16 m. 1. 8205-5*-2

Umeblowane pokoje do wynajęcia zaraz Nawrot nr. 1A m. 25 II piętro. 8417-3-1

Udzielam lekcyi na mandolinie i gitarze i pisze nuty dla mandolinistów i rżniętą orkiestrę Wiadomość Główna nr. 57 m. 54 A. Drewicz. 8509-1

Wobec samotności jest do sprzedania mlecznia z 2 bilardami w bardzo dobrym punkcie z komornym taniem i dobrze prosperującą za bezcen byle zaraz Wiadomość ul. Wodzewska nr. 94 m. 3 u pana Grzybowski. 8351-1

W niedzielę na placu footba- listów zaginęła foksteryerka biała z czarną plamą na lewym uchu w żółtej skórzanej opasce Uprasza się łask. znalazcę o odprowadzenie takowej na ul. Piotrkowską 189 m. 10. 8415

Zakład tapicersko-mebłowy Za- leśny i Derejski, Łódź, ulica Dzielna 29. Wyprzedaje kanapy, sofy, łóżko, otomany, kozetki, fotele, meble gabinetowe, szafy rozbierane i t. p. przyjmuje obstalunki tapicerskie i stolarskie oraz zamówienia na dekoracye. 8127-9wcs-3

Zakład fryzjerski do sprzedania. Wiadomość ul. Wodzewska nr. 119 w sklepie kolonialnym. 8251-3cs-2

Zakład fryzjerski do sprzedania Brzezińska 48. 8311-2-1

Dr. G. Rotszpan
Dzielna 34, telefon 10-72.
Powrócił. 5024

Przejazd № 8, (starszy) Telef. 17-14
Dr. FRANCISZEK KOZIOLKIEWICZ
mieszka obecnie Przejazd № 8, front, I-e piętro.
Przyjmuje od 9^{1/2}-12 i od 6-8 w.

Dr. Wołyński
były asystent kliniki uniwersytetu wrocławskiego (prof. Hinsberg) osiadł w Łodzi jako specjalista uszu, nosa i gardła, ul. Piotrkowska № 88.
Godziny przyjęć: 10-12 i 4-6 po poł., w niedzielę od 10-12. Operacye, bronchioskopia, kąpiele elektryczno-sświetlane

50 rb. dam za wyrobienie posady w banku, kantorze fabrycznym ect, Kwalifikacye, buchalterya i ładny charakter pisma. Łaskawe oferty pod „Młody“, w adm. „Rozwoju“. 8115-3-2

16000 rb. poszukuje na pierwszy № hypoteki po towarzystwie procent od umowy porozumieć się można Rokicińska nr. 16 piwiarnia Kukulskiego pośrednictwo wykluczone. 8270-3-2

Zagubione dokumenty.
Brodowicz Bolesław zgubił paszport, wydany z magistratu m. Ozorkowa, pow. łęczyckiego, gub. kaliskiej. 8269-3-2
Felix Matuszyński zgubił paszport, wydany z gm. Radogoszcz. 8281-3-2
Ignacy Lewandowski zgubił kwit od paszportu, wydany z gminy Biała, pow. Brzeziński. 8274-3-2
Jakób Ciniński zgubił paszport, wydany z gm. Krzczanów, pow. Kutno, gub. warszawska. 8298-3-2
Leonora Olesińska zgubiła paszport, wyd. z gm. Długie pow. Brzezińskiego gub. Piotrkowskiej. 8226-3-3
Marya Bartkiewicz zgubiła paszport, wyd. z gm. Łonów pow. Sandomierskiego gub. Radomskiej. 8215-3-3
Maryanna Śmigłarska zgubiła paszport, wydany z gm. Duminy, pow. kieleckiego 8307-3-2
Wiktor Frankowski zgubił kwit od paszportu, wydany z fabryki Geyera. 8350-3-2
Zaginęła karta od paszportu, wyd. z fabr. Aisenbrauna na imię Władysława Kozłowskiego
Zaginal paszport, wyd. z gm. Wojstawice pow. Sieradzkiego na imię Zdzisława Stawoczka. 8437-3-1
Zaginal paszport, na imię Józefa Gogolewskiego wyd. z gm. Górki pow. Łódzkiego. 8427-3-1
Zaginal paszport na imię Aleksandra Podchenowskiego, wyd. z powiatu brzezińskiego. 8258-3-2
Zagubiła kartę od paszportu Stanisława Kin wyd. z fabr. Ossera. 8204-3-3
Zaginal paszport, na imię Bronisław Ramus wyd. z gm. Grabica gub. Piotrkowskiej. 8211-3-3
Zaginal paszport, wyd. z mag. z m. Łodzi na imię Piotra Józefa Kaczorowskiego. 8250-3-3
Zaginal paszport na imię Juljusza Wagnera, wyd. z magistratu m. Łodzi. 8293-3-2

Staro-Zarzewska № 47 (dawniej № 27)
szkoła freblowska S. Macińskiej
przyjmuje dzieci od lat 3 do 8. Zapisy codziennie. 2982

Najtaniej kupie można
u
Władysława
Romiszowskiego
ŁÓDŹ,
Piotrkowska 116,
I-sze piętro,
front.

Posiada w dużym wyborze meble używane i nowe po cenach niskich. Kupuje, zamienia, wynajmuje.

Fabryczny skład
Łóżek żelaznych, foteli dla chorych, wózków welocepydów dziecięcych, łodni pokojowych, wanien, mebli giętych po cenach fabryczn. Stylowe urządzenia kuchenne.

SKLEP
z pokojem frontowym do wynajęcia od 1-go października. Gubernatorska 38, wiadomość u stróża. 3080

Świetnie prosperujący interes na dogodnych warunkach, jest do odstąpienia w Piotrkowie. Wiadomość u Kowalewskiego. Hotel Litewski, Piotrków. 3088

POKOJU
z meblami lub bez poszukuje w śródmieściu na I piętrze z osobnym wejściem. Oferty pod „W.“ w „Rozwoju“. 3082

W Aleksandrowie pod Łodzią jest dobrze prosperująca **piekarnia do sprzedania** lub też do wynajęcia. Adres: **Blümel**, Aleksandrów pod Łodzią. 3074

Dr. W. Dutkiewicz
Choroby weneryczne, skórne i dróg moczowych. Ulica Nawrot № 1, róg Piotrkowskiej. 9-12 i 5-8, p. 4-5.

Dr. med. Zand-Tenenbaumowa
Piotrkowska 145, tel. 24-16.
Akuszeria, choroby kobiece i narządów moczowych (cystoskopia i ureteroskopia). 1714

Dr. M. PAPIERNY
akuszeria i choroby kobiece, b. ordynator Warszaw. Uniwers. kliniki akusz., przyjmuje od 10-11 rano i od 4^{1/2}-6^{1/2}, po poł. Południowa 23, telefon 16-85. 2755

Dr. med. Z. GOLC
Choroby skórne i weneryczne ul. Mikołajewska 18.
Godziny przyjęć: od g. 9-12 i od 4 i pół do 7 i pół wiecz., w niedzielę i święta od 9 do 12 i pół. Telefon № 20-00.

Dr. LITMANOWICZ
Krótka 12.
Choroby nerek, pęcherza, cewki i t. p.
Przyjmuje do 10 rano i od 4-8. Telefon 18-61. 3011.

Dr. Jan Cywiński
akuszer. 8056
Piotrkowska Nr. 192.
Przyjmuje od 4 do 5 po poł.

Choroby weneryczne skórne i moczopłciowe
Dr. Stanisław Piekarski
PIOTRKOWSKA № 115.
Przym.: od 9-10 rano i od 5-8 wiecz., kobiety od 4-5. 1531-r.

Dr. Zygmunt Ługowski
Konstantynowska 31.
Choroby wewnętrzne i kobiece.
Przyjmuje do 9-ej rano i od 2-5 po południu. 2519

Dr. med. W. KOTZIN
powrócił.
UL. PIOTRKOWSKA 71
Choroby serca i płuc,
Przyjmuje od godz. 10-11 rano i od 4-6 po poł.
№ telefonu 21-19. 2597

Dr. SONNENBERG
Choroby, skóry, dróg moczowych i weneryczne. Przeprowadził się: mieszka obecnie przy ulicy Zielonej № 8. Od 11-1 i 5-7^{1/2}.

Dr. Fr. LUKASIEWICZ
Zarzewska 36, (róg Sosnowej). Choroby wewnętrzne (sp zoładkowe i dziecięce). Przyjmuje od 8-11 r. i od 4-7 pop.

Choroby uszu, gardła i nosa
Dr. B. CZAPLICKI
ordynator szpitala Anny-Maryi Piotrkowska № 120. Telefon 32-33.
Przyjmuje od g. 11-12 rano i od 5-6^{1/2}, p. w. w niedzielę i święta od 10-11 rano. 3447

VIII-io klasowy Zakład naukowy żeński

z programem męskich gimnazyów klasycznych

Zofii Bader-Libiszowskiej

2601

ul. Zawadzka 26.

Egzaminy wstępne i poprawkowe 1 i 2 września, lekcje 3-go.
Zapisy codziennie od 10-ej do 5-ej.

2-letnie Kursy Handlowe Żeńskie w Warszawie

pod kier. pedagog. Dr. Żeliszawa Grotowskiego.

Od 1-go lipca 1913 r. kursy przeniesione zostały na ulicę Senatorską № 30, tel. 215-19, do lokalu przy zakładzie naukowym p. J. Gagatnickiej. Kancelarya otwarta codziennie od 10 do 3 po poł. i od 6—8 wiecz.

Charakter kursów jest ściśle zawodowy i praktyczny ze szczególnem uwzględnieniem korespondencji handlowej w obcych językach, stenografii, pisania na maszynie oraz teorii i praktyki kooperatywy. W roku nadchodzącym zorganizowany zostaje specjalny kurs—ubezpieczeniowy. Programy na żądanie. Przy kursach założony zostaje pensjonat.

Dyrektor kursów

2657

Dr. Żeliszaw Grotowski.

Kierowniczką kursów i pensjonatu

J. Krauska.

VII-klasowy Zakład naukowo-wychowawczy żeński

J. GAGATNICKIEJ

z klasą przygotowawczą oraz pensjonatem w Warszawie, Senatorska 30, tel. 215-29. Zapis od 27 sierpnia. Egzaminy wstępne i poprawki 2 i 3 września. Lekcje 4 września. 2659

Jerzego Lemana

Szkoła Rysunków Malarstwa i Rzeźby

PIOTRKOWSKA Nr. 120.

Przy szkole jest osobny oddział dla dzieci i osobny oddział z nauką rysunku fachowego. 3052

Egzaminy wstępne i powakacyjne do zakładów naukowych żeńskich

Z. WOŁOWSKIEJ

w Warszawie, Piękna 28, tel. 73-60, odbywać się będą od dnia 4-go września r. b. Początek lekcji 11-go września. 2661

Nowootworzony zakład freblowski

Stefanii Osmatowskiej

byłej słuchaczki wyższych kursów pedagogicznych w Warszawie), Dzielna 25

urządzony według najnowszych wymagań higieny, przyjmuje dzieci od lat 5—7. Zajęcia odbywają się przed południem i po południu: Rysunki, pogadanki, sloyd, gimnastyka rytmiczna, śpiewy i tańce. Przy ładnej pogodzie spaceruje w pobliskim ogrodzie. Zapisy codziennie od 11—1 i od 4—7 po poł. Przyjmuje się uczennice na praktykę. 2976

Wyższy 8^{mio} kl. Zakład Naukowy

Towarzystwa „Uczelnia”

— GIMNAZYM POLSKIE —

Nowo-Cegielniana 9.

Nowo-Cegielniana 9.

Kandydaci przyjmowani będą w dalszym ciągu do klasy wstępnej i podwstępnej. Do klasy podwstępnej bez egzaminu. 2785

2-klasowa Szkoła Koedukacyjna

Zakład Freblowski (z ogrodem)

Kursy dla freblanek. — Konwersacja niemiecka. Świadectwa poświadczone przez władze rządowe.

MARYI ZARZYCKIEJ

MIKOŁAJEWSKA № 22. 2808

Zapisy od 25 sierpnia codziennie między 10 a 6 pp. Egzaminy wstępne i poprawkowe 29 i 30 b. m. Lekcje 1 września.

LEKCYI MUZYKI

Udzielam gruntownie, sumiennie i niedrogo, dzieciom początkującym ułatwiam najnowszą metodę. Długa 143 m. 10 — 11, od 9 rano do 2 pp. 3042

Nowa remiza

E. LINDE

Srednia nr. 35, Tel. 15—58 i Piotrkowska nr. 141, Tel. 3—24.

Do wynajęcia wszelkie pojazdy, karety elektryczne i zwozajne, na wszelkich warunkach po cenie dostępnej. 2894

Zdolni ślusarze

(brzydadyści) na robotę gietą i lepszą budowlaną mogą się zgłosić u Rysz. Buhiego, Długa № 162. 3026

Kupię niewielki

Plac

na skład materiałów budowlanych. Pożądany dojazd tramwajem. Oferty sub. „Budowa” w administracji „Rozwoju” 3054

Szkoła prywatna

A. RYBAKA

Pasaż-Szulca Nr. 11. Zapisy uczniów codziennie, 3070

2 POKOJE

z kuchnią do wynajęcia front z balkonem od 1-go października Gubernatorska № 3. 3068

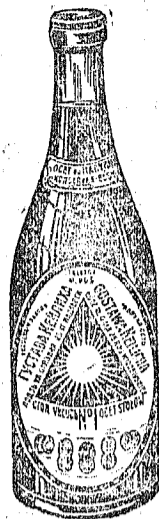
Zaginął paszport wydany z im. Dobra pow. brzezińskiego gub. piotr. i bilet II rzędu uwalniający od służby wojskowej wyd. w Brzezinach 1911 r. na imię Władysława Ignacego Piłkowskiego. Sumienny znalazca zechce odnieść na Wspólną № 25. 3072

SPRZEDAM

DOM

(drewniany budynek). Wiadomość Aleksandrowska 37, u gospodarza 3084

Marka fabryczna: Słońce w trójkącie

Marka fabryczna: Słońce w trójkącie.

Do marynat

Gustawa Keilicha

ocet stołowy № 1 w butelkach niezbędny.

Dostać można wszędzie: Fabryka: ul. Orła 25. Telef. 9-95. Sprzedaż detaliczna. ul. Widzewska 2477 № 143, róg Orlej.

Butelka ginoryalna

Wystrzegaj się podrabian.

Nowootworzony skład wędlin

z salą do spożywania gorących wyrobów na miejscu, poleca się uwadze Sz. publiczności.

Z poważaniem **JAN KIJAK,**

Piotrkowska 71, vis avis (Pasażu Meyera). 471

Zatwierdzone przez Warsz. Okrąg naukowy

Kursy Przygotowawcze

na świadectwa: nauczycielskie, aptekarskie z 4 kl. itd

Organizuje komplety w różnych godzinach. Zapis od 7-10 w. Obecnie Mikołajewska 61-7 III piętro. 3100

Zaraz do sprzedania

jest gospodarstwo na prawach włościańskich, 25 m. 230 pr., 2 domy 2 stodoły i 2 obory, sad, drzewina, w Wiskitnie, pod Łodzią. Wiadomość u właściciela w Łodzi, ul. Srednia № 93. 3092

MAJĄTEK ZIEMSKI

do sprzedania, położony w gub. kaliskiej, pow. sieradzkiej; st. kol. Zduńska-Wola, st. p. Szadek, z Łodzi na Konstantynów — 4 mile przestrzeni 18 włók, ziemi ornej—13, łąk 1, lasu i zagaju—4 Służebności niema żadnych. Inwentarze żywe i martwe kompletne Wiadomość: Widzewska 32, m. 10. 3094

ZAKŁAD KRAWIECKI

T. MAJERANOWSKI

Dawniej A. Majeranowski Piotrkowska 5, tel. 3-40. 3078

CYRK

Piątek, sobota i niedziela 12, 13 i 14 b. m.

WIELKI 3-DNIOWY MATCH

walki francuskiej, przy udziale: Zbyszka, Ursusa, Bogd. Zakrzewskiego, Rissbachera, Romanowa, Leconte, Schwarca, Constant le Marin, Luricha II. Początek punkt. o godz 9. Szczegóły w afiszach. Arbitr J. Arnold. 3096

TARGOWY-RYNEK